

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

*VI Міжнародного конгресу зі спеціальної
педагогіки та психології
«Особливі діти: освіта і соціалізація»*

CONFERENCE PROCEEDING

*of the 6th International Congress on Special
Education and Psychology
"Special Children: Education and Socialization"*

1-2 жовтня 2020 року
October 1-2, 2020

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-
реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**VI Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології
«Особливі діти: освіта і соціалізація»**

CONFERENCE PROCEEDING

**of the 6th International Congress on Special Education and Psychology
"Special Children: Education and Socialization"**

1-2 жовтня 2020 року
October 1-2, 2020

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (протокол № 8 від 05 жовтня 2020 р.)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради (протокол № 3 від 27 жовтня 2020 р.)

Рецензенти:

Клопота Є. А., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету

Павленко А. І., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої освіти України, професор кафедри соціальної роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Головні редактори:

Засенко В. В., дійсний член (академік) Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Нечипоренко В. В., доктор педагогічних наук, професор, ректор комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Редакційна колегія:

Прохоренко Л. І., доктор психологічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Гордієнко Н. М., доктор соціологічних наук, доцент, проректор з наукової роботи комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Маврін В. В., кандидат педагогічних наук, завідувач науково-методичного відділу комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Кудінова М. С., кандидат психологічних наук, методист науково-методичного відділу комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Галієва О. М., кандидат психологічних наук, методист науково-методичного відділу комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Ярмола Н. А., кандидат педагогічних наук, завідувач відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України

Особливі діти: освіта і соціалізація : збірник тез доповідей VI Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології (Київ-Запоріжжя, 1-2 жовтня 2020 р.). Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2020. 310 с.

Special Children : Education and Socialization : 6th International Congress on Special Education and Psychology : Conference proceeding (Kyiv-Zaporizhia, October 1–2, 2020). Zaporizhia : Khortytsia National Academy Publishing, 2020. 310 pages.

ISBN 978-966-8157-88-2

Збірник тез містить матеріали, представлені на VI Міжнародному конгресі зі спеціальної педагогіки та психології «Особливі діти: освіта і соціалізація» (1-2 жовтня 2020 року). Напрями роботи конгресу: стратегії навчання дітей з особливими потребами в умовах реалізації концепції Нової української школи; освіта дітей з особливими потребами: міжнародний та вітчизняний досвід, інклюзивне навчання: реалії сьогодення, кадрове забезпечення системи освіти дітей з особливими потребами: підготовка, професійний саморозвиток, інноваційні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами, комп'ютерні технології та дистанційне навчання дітей з особливими освітніми потребами, психолого-педагогічна допомога родинам дітей з особливими освітніми потребами. Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, викладачам, аспірантам, студентам, які цікавляться інноваційним розвитком системи освіти України, актуальними проблемами освіти і соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

УДК 376-056.26

ISBN 978-966-8157-88-2

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2020

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНІ ЛИСТИ.....	10
ПЕРЕДМОВА.....	32
Шевцов А. Г., Никоненко Н. В. ЕТИЧНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ КОДЕКС ВЧИТЕЛЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	34
РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЇ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	37
Баль Н. Н., Лемех Е. А., Феклістова С. Н., Філіпович І. В. ЗМІНА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГО-МЕДИКО- ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМІСІЇ ЯК ОСНОВА РЕОРГАНІЗАЦІЇ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	37
Бокіжанова Г. К., Голомазова Е. А. СУЧАСНА ПАРАДИГМА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	39
Бондаренко А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ Й УПРАВЛІННЯ ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ.....	41
Возчикова Н. В. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ «ШКОЛИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА» В УМОВАХ ЦЕНТРУ РАННЬОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	45
Доценко О. О. ПОСЛУГА РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	48
Жанісбаєва Р. М., Бакарамова С. А. МЕТОДИЧНА СЛУЖБА ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	50
Зінченко О. А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	53
Маврін В. В. ОСВІТНЬО-СОЦІАЛІЗАЦІЙНА ТРАЄКТОРІЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ ПАТЕРНАХ ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ.....	56
Мосаєв Ю. В. ОБґРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУ «NATURAL THERAPY» ЯК ІННОВАЦІЙНОГО НАРАТИВУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	59
Науменко О. А., Петух Д. В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДИСКАЛЬКУЛІЇ У ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВИ.....	61
Нечипоренко В. В. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛІЗАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСВІТНЬО- РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЗАКЛАДІВ У СУЧАСНОМУ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	63
Позднякова О. Л. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТАНОВЛЕННЯ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТНЬО- РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЗАКЛАДУ.....	68
Рашкевич М. В. КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА РОБОТА З ДІТЬМИ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ НА УРОКАХ ПРЕДМЕТА «ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ».....	72
Ревуцька О. В., Линдіна Є. Ю. КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД В ПРОФІЛАКТИЦІ МОВЛЕННЄВИХ ТА МІОФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	74
Сидорашко Д. О. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	76

Талікова Г. Т. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	78
Федорова Н. В. ГУМАНІСТИЧНА ПАРАДИГМА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	80
РОЗДІЛ 2. ОСВІТА ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	83
Бакарамова С. А., Жанісбаєва Р. М. РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	83
Бондаренко В. В. ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕДАГОГІЧНІ РІШЕННЯ.....	85
Боровик О. І. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ МІОПІЇ У ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ ТА У ДІТЕЙ.....	87
Гаврилова Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОФІЗИЧНИХ ПАТОЛОГІЙ ДІТЕЙ ІЗ ІНВАЛІДНІСТЮ.....	90
Гордієнко Н. М. ОСВІТНЬО-РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗАСВОЄННЯ СОЦІАЛЬНИХ НОРМ УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ.....	92
Дорохіна О. М. ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА ЕРГОТЕРАПІЯ МЕТОДАМИ ЙОГИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	95
Дробот О. А. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 5 КЛАСІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ	97
Кіріллова А. О. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ ЩОДО ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ НА ПРАКТИЧНОМУ РІВНІ ЧАСТИН МОВИ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ.....	101
Клочкова Ю. В. АКТУАЛЬНІСТЬ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	103
Крайняк О. Є. ВІДДАЛЕНІ НАСЛІДКИ УШКОДЖЕНЬ ПЛЕЧА НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ.....	105
Крапіва Д. М. МЕТОДИ ОЦІНКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПАЦІЄНТІВ З НЕВРОЛОГІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ.....	107
Липа В. О. ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ ОСІБ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В СИСТЕМІ КОРЕКЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	109
Лопатинська Н. А. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ.....	112
Маковій М. Ю. КІНЕЗІОЛОГІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ДИТЯЧИМ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ.....	115
Павленко А. І. БІОГРАФІЧНИЙ МЕТОД ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ У СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	117
Перекопська М. С. РОЛЬ АРТ-ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	119

Петриченко Н. Л. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ....	121
Свиридович И. А., Литвин М. И. FORMATION OF DIALOGIC SPEECH AMONG STUDENTS WITH INTELLECTUAL INSUFFICIENCY.....	123
Свіріденко О. Г. ФОРМУВАННЯ ЗВУКО-СКЛАДОВОЇ СТРУКТУРИ СЛОВА У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ.....	125
Сілявіна Ю. С. ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	127
Суятинова К. Є. СУПРОВІД ВИХОВАТЕЛЯ-ТЮТОРА ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	132
Чумаченко В. В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	135
Шалтаєва Р. Ж., Сарбасова К. А. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОВИ МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНЯТ.....	137
Шилєнкова Л. В. ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНІЙ ДИДАКТИЦІ.....	140
Шинкаренко О. О. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	142
РОЗДІЛ 3. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	145
Білінська Г. Д. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО КЛАСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	145
Бодунова Т. О. КОРЕКЦІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ ДІТЕЙ З ПРОБЛЕМАМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ МЕТОДАМИ СХІДНИХ ГІМНАСТИК.....	147
Бойко О. С. БЕЗБАР'ЄРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ЛЮДЕЙ ЩО ПЕРЕСУВАЮТЬСЯ НА КРІСЛІ КОЛІСНОМУ.....	149
Биліно М. В. ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ УМІНЬ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ.....	151
Волкова С. С. ФОРМУВАННЯ ПОБУТОВИХ НАВИКІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ДІТЕЙ 3–4 РОКІВ З ЗАТРИМКОЮ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	153
Джус О. В. ІНДЕКС ІНКЛЮЗІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ «ДИТИНИ ЩАСЛИВОЇ» (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ А. МАКАРЕНКА).....	155
Ковшар О. В. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНОМУ ЗДО.....	157
Львовичкіна С. О. КОРЕКЦІЙНА РОБОТА НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ТОТАЛЬНОЮ АБО ЧАСТКОВОЮ СЛІПОТОЮ.....	159

Макарова Н. В. РОЗГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ КОДУВАННЯ ЗА МКФ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	162
Мотренко Ю. О. КОРЕКЦІЙНА РОБОТА ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПРОБЛЕМАМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ...	163
Ніколенко Л. М., Shilonova V. ДО ПИТАННЯ ПРО СОЦІАЛЬНУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	165
Саснко Т. А. РОЛЬ НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З БУЛЬБАРНОЮ ДИЗАРТРІЄЮ.....	166
Сасіна І. О., Тімакова Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ	168
Серьоженко С. Г. ГОТОВНІСТЬ ВИПУСКНИКІВ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ ЯК АКТУАЛЬНА НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	170
Соловйова-Зубкова Ю. Ю. ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	172
Сорокіна О. М. ШЛЯХИ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ БУЛІНГОВОЇ ПОВЕДІНКИ В МЕЖАХ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	174
Стельмакова Ю. І. ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ПОБУТОВИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ТА ДІТЕЙ ГРУПИ РИЗИКУ	176
Теплякова О. Г. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ МОВНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В УМОВІ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	178
Ходаковська Л. В. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	181
Храпченкова Н. І., Ховрич А. А. ХАРАКТЕРИСТИКА МОВНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІСІ.....	182
Худик А. А. ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.....	185
Чуйкіна Л. А. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЗАСОБАМИ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	188
Шрам С. М. ПЛАТЕС ЯК ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.....	190
РОЗДІЛ 4. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ: ПІДГОТОВКА, ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК.....	192
Brykova A. S., Chigir T. K. METHODICAL SUPPORT OF INFORMATICS TEACHERS IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION.....	192
Sushkova A., Okulicz-Kozaryn W. WAYS OF IMPLEMENTATION OF THE CULTURE OF NON-VIOLENCE IN THE UPBRINGING OF YOUTH OF THE REPUBLIC OF BELARUS.....	194

Галієва О. М. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ЩОДО РОЗВИТКУ САМОРЕГУЛЯЦІЇ СИТУАТИВНОЇ ТРИВОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ.....	196
Гужва О. І. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	198
Кетлер-Митницька Т. С. ІНТЕРНАЛЬНІСТЬ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНО-ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛЬНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	200
Козлюк О. А. ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ.....	202
Косовська А. О. КОМАНДНО-КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КОРЕКЦІЙНОГО ПЕДАГОГА.....	204
Лебедик Л. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ І КОРЕКЦІЙНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ОСВІТИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	206
Лемех Е. А. ФУНКЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЦЕНТРУ КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ І РЕАБІЛІТАЦІЇ В ГАЛУЗІ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ОСІБ З ТЯЖКИМИ ЧИСЛЕННИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	208
Муравська О. А. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ (З ДОСВІДУ РОБОТИ).....	211
Ніколенко Л. М., Нічуговська Л. І. НОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНО ОРІЄНТОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	213
Ротко О. М. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	216
Сташук О. О. ДО ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	218
Стрельников В. Ю. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ І КОРЕКЦІЙНИХ ПЕДАГОГІВ.....	221
Чупахіна С. В. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	223
Шолохова Є. В., Шамрицька В. С. ПОТЕРАПІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	226
РОЗДІЛ 5. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	229
Андріанова О. В. КАЗКОТЕРАПІЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕТОД РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	229
Бойко О. О. ОСОБЛИВОСТІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗНМ ІІІ РІВНЯ.....	231
Васильєва Т. М. РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ЧЕРЕЗ СПІЛКУВАННЯ З ПРИРОДОЮ.....	232

Веремєєва Н. С. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ З ДЦП, СХИЛЬНИХ ДО ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНОСТІ.....	234
Воронська Н. О. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	236
Губарь О. Г. МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНЦІЯ ПІДЛІТКІВ З ФОНЕТИЧНИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	238
Дерев'янка Н. П. ТЕРАПЕВТИЧНІ САДИ ДЛЯ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ.....	240
Доновська С. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	241
Жадленко І. О. ОСОБЛИВОСТІ МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	243
Жанісбаєва Р. М. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ І МЕТОДИ РОБОТИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	245
Жила Н. О. ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ ЗАГАЛЬНОГО І ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА.....	251
Завгородній М. П. АНАЛІЗ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ГАРДЕНОТЕРАПІЇ.....	253
Клопота Є. А. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СУСПІЛЬСТВА ДО ІНТЕГРАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	255
Кобець О. В., Бредіхіна Ю. Л. КОЛІР ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА У КОМПЛЕКСІ ЗАСОБІВ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ.....	257
Козарик О. С. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З РУХОВИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	259
Кравченко В. П. ДО ПРОБЛЕМИ ОПАНУВАННЯ ПРИКМЕТНИКОВОЇ ЛЕКСИКИ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ.....	262
Кудінова М. С. РОЗВИТОК СТРЕСОСТІЙКОСТІ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	264
Околович О. С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУПРОВОДУ ДІТЕЙ У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОЦЕСІ.....	267
Руденко Н. М. РОЗВИТОК ЕМПАТІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ІІІ-ГО РІВНЯ.....	269
Сафронова К. С. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ.....	271
Турубарова А. В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМ ФУНКЦІЙ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ.....	272
Хорошков Л. М. СТАНОВЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ГАРДЕНОТЕРАПІЇ У ЗАКЛАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	275

Лікувально-педагогічна робота з дітьми з вадами слуху повинна бути ранньою і носити комплексний характер. У сурдопедагогіці використовується багато методів і прийомів корекційної роботи. В одних із них переважає використання словесного (усного, писемного, тактильного), в інших – жестового мовлення. Особливе значення сьогодні надається ранній діагностиці і корекції за допомогою слухового апарату. У цьому випадку можливий найбільш повноцінний мовленнєвий і розумовий розвиток дитини, особливо, якщо одночасно проводиться рання сурдопедагогічна робота.

Таким чином, вихователям і асистентам з інклюзивної освіти треба розвивати у дітей з особливими освітніми потребами, насамперед, допитливість до оточуючого життя, викликати епізодичний інтерес до основних видів діяльності, а потім поступово перевести дітей від епізодичного до більш стійкого інтересу, який буде виявлятися в ігровій, зображувальній, навчальній і елементарній трудовій діяльності. Для того, щоб знати, як виховувати інтереси дітей з аномаліями в розвитку, необхідно, насамперед, з'ясувати, з чим приходять ці діти до закладу дошкільної освіти, як розвиваються їх інтереси, що сприяє їх формуванню [3, с. 67].

Для осіб з порушенням інтелекту, слуху законодавством України передбачено надання освітніх, зокрема педагогічних, психологічних, корекційно-розвивальних послуг, а також їх забезпечення засобами корекції психофізичного розвитку [2, с. 8].

Список літературних джерел

1. Колупаєва А. А., Тараненко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. Харків, 2019. С. 24, 77, 115.
2. Кульбіда С. В., Литовченко С. В., Тараненко О. М., Жук В. В., Федоренко О. Ф., Литвинова В. В. Навчання дітей із порушенням слуху. Харків, 2019. С. 8.
3. Носкова Л. П. Коррекционное обучение как основа личностного развития аномальных дошкольников. Москва : «Педагогика», 1989. С. 44, 67, 74.
4. Рубинштейн С. Я. Психология умственно отсталого школьника. Москва : «Просвещение», 1986. С. 3.
5. Шеремет М. К. Логопедія. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. С. 53.

УДК: 37.015.311:3:37.046

Маврін Віталій Володимирович,
кандидат педагогічних наук,
завідувач науково-методичного відділу,
комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
м. Запоріжжя, Україна

ОСВІТНЬО-СОЦІАЛІЗАЦІЙНА ТРАЄКТОРІЯ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ ПАТЕРНАХ ПЕДАГОГІКИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ

Однією з актуальних проблем сучасної освітньо-реабілітаційної практики є подальша реалізація її науково-практичного потенціалу щодо забезпечення гідного і повноцінного життя людей з обмеженими можливостями здоров'я, їхньої успішної інтеграції в суспільство як життєво компетентних громадян. Незважаючи на значний прогрес у вирішенні цієї проблеми, досягнутий на міжнародному рівні за останні десятиліття, фахівці констатують недостатньо повну реалізацію прав дітей з особливими освітніми потребами на якісну освіту і всебічний розвиток. Всесвітня доповідь ЮНЕСКО з моніторингу освіти для всіх свідчить про те, що наявність інвалідності підвищує ймовірність маргіналізації з точки зору доступу до освіти і є в цьому відношенні ще більшою перешкодою, ніж соціально-економічний статус сім'ї, проживання в сільській місцевості або гендерна приналежність. Діти з інвалідністю, які відвідують школу, з більшим ступенем імовірності стають аутсайдерами в класі і кидають навчання. Зведений аналіз даних по 51 країні дозволив з'ясувати, що розрив у показниках закінченої початкової освіти між дітьми з інвалідністю та звичайними дітьми становить 10 %.

Додаткові дослідження, проведені в 30 країнах, показали, що діти зазначеної категорії мають менше шансів піти до школи і менший сукупний період навчання в ній [3, с. 111–112].

Ці тривожні дані вимагають мобілізації зусиль фахівців для пошуку нових концептуально-методологічних і технологічно-методичних рішень, спрямованих на підвищення ефективності системи спеціальної освіти з урахуванням соціальних вимог до рівня життєвої компетентності та готовності до успішної життєтворчості випускників закладів освіти. Цей пріоритет визначено у тематичній національній доповіді «Освіта осіб з інвалідністю в Україні», підготовленої і виданої Міністерством освіти і науки України. В національній доповіді наголошується, що в сучасній системі освіти «наукового й практичного значення набуває розроблення проблем розвитку інноваційних педагогічних систем безперервної освіти осіб з інвалідністю у контексті педагогіки життєтворчості, яка б допомагала зростаючій особистості оволодіти життєвою і соціальною компетентністю» [4, с. 69].

Слід відмітити той факт, що необхідність суб'єктної життєтворчої позиції для соціальної інтеграції та успішного життя визнається людьми з особливостями психофізичного розвитку. Р. Хансен, відомий канадський громадський діяч та спортсмен, який першим в історії здійснив навколосвітню подорож на інвалідному візку, підкреслював: «Життя – це великий подарунок, до якого ми повинні ставитися дбайливо. Нам підвладний контроль над власним життям, тільки треба шукати кращих шляхів. Якщо навіть з нами трапляється щось непередбачуване, можна знайти в собі сили, щоб вийти з глухого кута. І хоча я втратив здатність пересуватися на ногах, я не втратив здатності ставити перед собою цілі» [5, с. 268].

Сучасні психолого-педагогічні дослідження переконливо показують, що суб'єктна позиція особистості є провідним фактором досягнення нею нової якості свого життя, що проявляється в різних аспектах: ціннісно-смысловому (переконаність у смислі власного життя), когнітивному (здатність стати суб'єктом пізнання) і соціальному (становлення особистості як суб'єкта соціальних відносин). Як зазначає К. Карпінський, суб'єкт життя – це особистість, яка активно будує, модифікує, удосконалює життєві відносини і тим самим детермінує індивідуальний життєвий шлях [2, с. 157]. У тому випадку, коли життєвим шляхом повністю управляють зовнішні фактори, життя дегуманізується і автоматизується, а особистість виступає в ролі заручника долі. В іншому випадку, коли особистості вдається «приборкати» зовнішні детермінанти і взяти ініціативу в свої руки, життя-автоматизм переходить у життєтворчість [2, с. 246].

Виняткова важливість становлення дітей з особливими освітніми потребами як суб'єктів життєтворчості визначає необхідність вивчення і поширення інноваційного досвіду психолого-педагогічного супроводу цього процесу. Такий досвід акумульовано фахівцями загальноосвітньої санаторної школи І–ІІІ ст. у структурі Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії. З 1993 року концептуальною основою навчально-виховного процесу в закладі є педагогіка життєтворчості, головна ідея якої – становлення учня як суб'єкта свого життя, здатного і готового до його проектування та успішного здійснення. У центрі педагогіки життєтворчості – питання розробки і реалізації особистістю свого життєвого проєкту, досягнення життєвого успіху, компетентного реагування на різні життєві виклики.

Для реалізації цих пріоритетів в санаторній школі організована система психолого-педагогічного супроводу становлення дітей з особливими освітніми потребами як суб'єктів життєтворчості. Компонентами цієї системи є:

1. Психологічне забезпечення розвитку у школярів особистісних якостей і потенціалів, необхідних для успішної життєтворчості: життєвої антиципації (здатності до прогностичної побудови моделей власного майбутнього), оптимістичного сприйняття життєвої перспективи (необхідного для того, щоб повірити в свою здатність змінювати життя на краще), інтернальності (готовності взяти на себе відповідальність за своє життя), мотивації досягнення успіху (є важливим фактором емоційновольової готовності до досягнення свого життєвого акме) і стресостійкості (визначає здатність особистості до подолання кризових ситуацій і конструктивного реагування на обмеження, обумовлені станом здоров'я). Ці якості розвиваються в процесі індивідуальної психологічної фасилітації та групової тренінгової роботи зі школярами.

2. Акмеологічний підхід до організації навчально-виховного процесу, в якому для кожної дитини створюються ситуації успіху. При роботі з дітьми, які мають особливі освітні

потреби, можна погодитися з категоричним імперативом, сформульованим А. Белкіним: «Головний сенс діяльності Вчителя полягає в тому, щоб створити кожному вихованцю ситуацію успіху» [1, с. 30]. Успіх у пріоритетній сфері діяльності (навчальній, дослідницькій, творчій, спортивній, суспільній тощо) є вирішальним чинником подолання учнем комплексу неповноцінності і переходу від пасивно-об'єктної до активно-суб'єктної життєвої позиції.

3. Виховна технологія проєктивного життєздійснення, що забезпечує розвиток у школярів здатності ставити життєві цілі і планомірно їх досягати.

4. Учніське самоврядування, що базується на інтерсуб'єктних відносинах між учасниками освітнього процесу.

5. Педагогічний супровід розробки і реалізації кожним школярем свого життєвого проєкту – засобу життєтворчості, за допомогою якого відбувається постановка життєвих цілей, їх ціннісне і ресурсне обґрунтування і реалізація. Велике психологічне значення має процедура публічного захисту кожним старшокласником свого життєвого проєкту, який після цього стає не тільки індивідуальним баченням майбутнього, але і соціально схваленим самозобов'язанням особистості бути суб'єктом свого життя.

Оскільки діти та молодь з особливими потребами в процесі життєвого становлення зустрічаються з додатковими труднощами, подолання яких потребує готовності до самомотивації і самообілізації, особливого значення набуває поширення в українському суспільстві прикладів успішної життєпобудови людьми цієї категорії. Причому важливими є зразки не тільки всесвітньо відомих осіб (президента США Ф. Рузвельта, фізика С. Хокінга, льотчика О. Мересьєва, альпіністів Е. Вайхенмайера, М. Інґліса, спортсменів Р. Хансена, О. Пісторіуса, Д. Лонґ, письменників М. Сервантеса, Н. Вуйчича та ін.), а й тих українців, які в сучасних соціокультурних умовах досягають життєвого успіху, щодня доводячи, що певні обмеження здоров'я – не перешкода на шляху соціальної самореалізації та успішної життєтворчості особистості. Центральну роль у поширенні такої інформації про людей з особливими потребами відіграють мас-медіа, від яких в найбільшій мірі залежить формування суспільного ставлення до перспектив життєтворчості людей з особливими потребами. Прикладом участі мас-медіа у виконанні цієї гуманістичної місії є Всеукраїнська газета «Майстер-клас», що видається Хортицькою національною навчально-реабілітаційною академією. Назва газети репрезентує її призначення як інформаційної платформи для проведення у всеукраїнському масштабі своєрідного заочного майстер-класу – презентації людьми з особливими потребами свого досвіду успішної життєтворчості, соціального становлення і подолання життєвих труднощів. За останні роки на шпальтах газети надруковано статті (інтерв'ю, біографічні й автобіографічні історії, аналітичні матеріали тощо) про багатьох українців з особливими потребами: Вікторію Степанюк – художницю, майстра спорту України з гирьового спорту (стаття в № 8 за 2013 р.); Марію Помазан – чемпіонку Паралімпійських ігор у Лондоні (2012 р.) зі штовхання ядра (№ 9, 2013 р.); Олександра Гонгальського – чемпіона Європи з шашок серед осіб з інвалідністю (№ 9, 2013 р.); Петра Велінця – віце-президента Міжнародної федерації бойового гопака, козака-характерника (№ 10, 2013 р.); Євгена Попова – тренера з дзюдо, голову громадської організації спортсменів з інвалідністю «Спортивний клуб дзюдо» (№ 11, 2013 р.); Дмитра Беляєва – альпініста, приватного підприємця (№ 11, 2013 р.); Юлію Козлюк – громадського діячку, модель, переможницю Національного конкурсу «Міс Україна на візку – 2010» (№ 3, 2014 р.); Вікторію Савельєву – художницю, поетесу, переможницю поетичного конкурсу Національної спілки журналістів (№ 5, 2014 р.); Вікторію Савцову – чемпіонку Паралімпійських ігор у Лондоні (2012 р.), золоту призерку Чемпіонату Європи з плавання (2014 р.) (№ 8, 2014 р.); Михайла Кусія – художника (№ 9, 2014 р.); Дарину Безкосту – художницю, лауреата премії «Гордість країни» (№ 9, 2014 р.); Богдана Кравчука – студента історичного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, першу в Україні молоду людину із синдромом Дауна, яка вступила до закладу вищої освіти і успішно навчається (№ 10, 2014 р.); Ірину Петровську і Віктора Карпова – активних учасників товариства волонтерів «Твори добро, Україно!», неодноразових призерів чемпіонатів України з фехтування серед осіб з інвалідністю (№ 7, 2015 р.); Дарину Сукач – лауреата Олександрівської премії в сфері благодійництва в номінації «Друге дихання» (№ 12, 2016 р.). Незважаючи на різні сфери і результати життєвої активності, всіх цих людей об'єднує одна

спільна риса: прагнення до повноцінної життєтворчості і готовність заради цього долати певні обмеження здоров'я.

Слід зазначити, що поширення прикладів успішної життєтворчості людей з особливими потребами може успішно здійснюватися кожним закладом освіти, навіть якщо він не має інформаційних ресурсів всеукраїнського або регіонального значення. Спеціальні заклади корекційно-реабілітаційного профілю можуть висвітлювати на своїх інтернет-сайтах або інших інформаційних платформах історії випускників, які наполегливо працюють над втіленням свого життєвого проєкту. Кожна загальноосвітня школа може розробити тематику пошуково-дослідної діяльності учнів, що передбачає дослідження успішних життєвих траєкторій людей з особливими потребами. В цьому контексті парадигмальне значення має досвід європейських і північноамериканських країн, які змогли побудувати безбар'єрне інклюзивне суспільство тільки тоді, коли всі соціальні інститути об'єдналися заради виконання високої гуманістичної місії – забезпечення прав і реальних можливостей для самореалізації і життєтворчості усіх громадян, незалежно від стану їхнього здоров'я.

Отже, одним із актуальних напрямів модернізації загальної середньої освіти може бути організація в кожному спеціальному та інклюзивному закладі психолого-педагогічного супроводу становлення дітей з особливими освітніми потребами як суб'єктів життєтворчості. Удосконалення освіти дітей цієї категорії на ідеях педагогіки життєтворчості є особливо важливим, оскільки більшості з них необхідна спеціальна психолого-педагогічна допомога в розробці та впровадженні оптимістичного життєвого проєкту з урахуванням наявних особистісних ресурсів і можливостей самовдосконалення у найближчій і віддаленій перспективі. Робота фахівців корекційно-реабілітаційного профілю за цим напрямом є важливим аспектом їхньої гуманістичної місії, спрямованої на максимально ефективну підготовку школярів до реалій дорослого життя з усіма його труднощами, викликами та перспективами.

Список літературних джерел

1. Белкин А. С. Ситуация успеха. Как ее создать : кн. для учителя. Москва : Просвещение, 1991. 176 с.
2. Карпинский К. В. Человек как субъект жизни : монографія. Гродно : ГрГУ, 2002. 279 с.
3. Образование для всех: достижения и вызовы (2000–2015) : Всемирный доклад ЮНЕСКО по мониторингу образования для всех / [Аарон Бенавот, Манош Антонинис, Мадлен Барри и др.]. Париж : Издательство ЮНЕСКО, 2015. 498 с.
4. Освіта осіб з інвалідністю в Україні : тематична національна доповідь / В. М. Синьов та ін. Чернівці : Букрек, 2010. 417 с.
5. Хансен Р., Тейлор Дж. Человек в движении / [Пер. с англ. К. К. Тарасов]. Москва : Прогресс, 1991. 272 с.

УДК 364-786

Мосаєв Юрій Володимирович,
кандидат соціологічних наук, доцент,
комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради,
м. Запоріжжя, Україна

ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУ «NATURAL THERAPY» ЯК ІННОВАЦІЙНОГО НАРАТИВУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Соціальна реабілітація людей з інвалідністю розширює свої горизонти і все частіше фахівці з реабілітології використовують нетрадиційні технології соціальної реабілітації, що базуються на використанні засобів природи. Якщо їх класифікувати за типом використання природніх засобів, то виділяється два великих блоки зазначених засобів: анімалотерапія (взаємодія людини і тварини з метою досягнення реабілітаційних ефектів) та плентстерапія